

NAČRT DELA

Zalika Klemenc-Ketiš

VLOGA ZA OCENO ETIČNE PRIMERNOSTI RAZISKAVE

- ▶ Komisija Republike Slovenije za medicinsko etiko: <http://www.kme-nmec.si/>
- ▶ Vloga: <http://www.kme-nmec.si/PrijavaVloge.html>
- ▶ Katedra za družinsko medicino MF UL
- ▶ Večino vloge sestavlja dispozicija specialistične naloge
- ▶ Mentor mora vlogo pregledati in odobriti
- ▶ Soglasje za sodelovanje vam poda vaš mentor, po potrebi pa direktor organizacije, kjer poteka raziskava (NIKAKOR PA NE KATEDRA)

VSEBINA PREDAVANJA

- ▶ Priprava na raziskavo
- ▶ Izvedba raziskave
- ▶ Pisanje specialistične naloge
- ▶ Sodelovanje z mentorjem
- ▶ Recenzentski postopek
- ▶ Predstavitev naloge
- ▶ Postopek
- ▶ Tehnična navodila
- ▶ Najpogostejše težave

IZVEDBA

- ▶ Praviloma začnemo z delom po odobritvi dispozicije in odobritvi etične komisije
- ▶ Natančno se držimo dispozicije oz. protokola raziskave

PRIPRAVA

- ▶ Odobritev dispozicije
- ▶ Določitev mentorja
- ▶ Najkasneje v enem mesecu kontaktirajte mentorja
- ▶ Naredite morebitne zahtevane popravke (ne glede na vaše mnenje)
- ▶ Vloga za oceno etične primernosti raziskave (pripravite skupaj z mentorjem)

ZBIRANJE PODATKOV

- ▶ Dileme:
  - reprezentativnost podatkov
  - moč raziskave/potrebno število
  - zanesljivost
  - pristranosti pri vzorčenju

VPRAŠALNIK

- ▶ Dobro je, da uporabite že uveljavljen vprašalnik
- ▶ Če je v tujem jeziku, ga je treba prevesti po uveljavljenih pravilih

VSEBINA SPECIALISTIČNE NALOGE (1 / 2)

1. Naslovnica
2. Izvleček in abstract (do 300 besed): izhodišča (Background), metode (Methods), rezultati (Results), sklepi (Conclusions)
3. Ključne besede v obeh jezikih
4. Uvod (kaj je problem, kaj je o tem problem že znanega, zakaj je treba to raziskati)
5. Metoda (tip raziskave, mesto raziskave, vzorčenje in vzorec, potek raziskave, zbiranje podatkov (orodja, spremenljivke), statistična analiza)

ANALIZA PODATKOV

- ▶ Vnesemo jih v excelovo tabelo
- ▶ Običajno za obdelavo potrebujemo pomoč statistika ali nekoga, ki je več obdelave podatkov
- ▶ Dobro je, da se pred vnosom podatkov posvetujemo s tistim, ki nam bo podatke obdelal (ustrezna tabela za vnos)
- ▶ Pripravimo vprašanja/navodila za statistika. Statistiki se ne bo poglobljajal v vsebino in ne more uganiti, kaj želimo. Prav tako statistik ne bo interpretiral rezultatov.

VSEBINA SPECIALISTIČNE NALOGE (2 / 2)

6. Rezultati (samo rezultati, brez njihove razlage ali razpravljanja o njih, besedilo ali tabele, izogibamo se grafom, izogibamo se prikazovanju istih rezultatov na več načinov)
7. Razprava (metodološki del, razprava o rezultatih)
8. Sklepi (niso obvezni del naloge, naj se nanašajo na rezultate, naj bodo kratki in konkretni)
9. Zahvala
10. Literatura (Vancouverški način, oblika po ZV, izvorni znanstveni članki)
11. Priloge (mnenje etične komisije, vprašalniki)

PISANJE

- ▶ S pisanjem začnemo po odobritvi dispozicije
- ▶ Ne čakamo na konec zbiranja podatkov
- ▶ Uvod, namen, cilje, hipoteze in metode je priporočljivo napisati v času, ko zbiramo podatke

SODELOVANJE Z MENTORJEM

- ▶ Mentorja se določi na 2. dnevu modula
- ▶ Specializant se v roku enega meseca javi svojemu mentorju.
- ▶ Specializant skupaj z mentorjem pripravi vlogo za oceno etične primernosti raziskave.
- ▶ Mentor specializantu pomaga pri vseh korakih izdelave naloge, zato ga redno in pravočasno vključuje v celote postopek.
- ▶ Ko je naloga narejena, mora specializant pridobiti pozitivno mnenje mentorja (obrazec na spletu).
- ▶ O datumu zagovora boste vi in vaš mentor pravočasno obveščena.
- ▶ Mentor je tretji član komisije za zagovor specialistične naloge.

RECENZENTSKI POSTOPEK

- ▶ Predsednik komisije za zagovor pošlje specialistično nalogo v recenzijo.
- ▶ Recenzent poda svoje mnenje (obrazec na spletu)
- ▶ Specializant nalogo popravi v skladu z mnenjem recenzenta in pripravi tudi seznam popravkov (obrazec na spletu)
- ▶ Recenzent ponovno pregleda popravljeno nalogo in poda svoje mnenje

POSTOPEK (2 / 3)

7. Hkrati z zbiranjem podatkov: pisanje uvoda (sistematični pregled literature) in metod
8. Vnos, analiza in interpretacija podatkov
9. Pisanje rezultatov in razprave ter ostalih delov specialistične naloge
10. Mentor odobri končno verzijo naloge
11. Nalogo oddajte vsaj pol leta pred datumom spec. izpita
12. Vsaj 1 mesec pred zagovorom pošljite nalogo v oceno: zalika.klemenc@um.si

PREDSTAVITEV NALOGE

- ▶ Praviloma enkrat mesečno
- ▶ Komisija za zagovor
- ▶ Predstavitve naj bo kratka in jedrnata (cca. 15 minut, tj. do 10 diapozitivov)

POSTOPEK (3 / 3)

13. Nalogo popravite v skladu z mnenjem recenzenta
14. O datumu zagovora boste pravočasno obveščeni

POSTOPEK (1 / 3)

1. Danes: odobritev dispozicije oz. predlogi popravkov in določitev mentorja
2. V roku 1 meseca: kontakt z mentorjem
3. V roku 1 meseca od potrditve dispozicije: vloga etični komisiji
4. Čakanje na odobritev etične komisije: priprava na raziskavo oz. na zbiranje podatkov
5. Zbiranje podatkov

TEHNIČNA NAVODILA

- ▶ Pisava Times New Roman, 12 pik
- ▶ Enojni razmik med vrsticami
- ▶ Obojstranska poravnava besedila
- ▶ Spiralna vezava

PO PREDSTAVITVI NALOGE

- ▶ Oddate vezan izvod
- ▶ Oddate izpolnjeno izjavo, kjer:
  - a) Dovolite uporabo podatkov za nadaljnje znanstvene namene
  - ali
  - b) Se zavežete, da boste iz podatkov napisali članek
- ▶ V primeru a) oddate bazo podatkov (lahko jo oddate tudi mentorju)

NAJPOGOSTEJŠE TEŽAVE (3 / 3)

- ▶ Neustrezne ali zavajajoče statistične metode in prikaz
- ▶ Sklepi, ki se ne nanašajo na rezultate
- ▶ Preveč načelna in splošna priporočila
- ▶ Ni zahvale
- ▶ Ni omenjenih morebitnih financerjev

NAJPOGOSTEJŠE TEŽAVE (1 / 3)

- ▶ Neustrezen naslov
- ▶ Nejasen namen
- ▶ Ponavljanje že znanega

KJE VIDIMO POVRŠNOST

- ▶ Citiranje je tehnično napačno
- ▶ Naloga formalno ni napisana v skladu z zahtevami
- ▶ Neustrezna dolžina
- ▶ Jezik

NAJPOGOSTEJŠE TEŽAVE (2 / 3)

- ▶ Nerazumljiva metodologija (ni jasno, kako smo prišli do rezultatov)
- ▶ Napačen izbor populacije (izbor ne ustreza namenu raziskave)
- ▶ Napačen način zbiranja podatkov (pristranost pri izbiranju, možnost vplivanja itd.)

PRAKTIČNI NASVETI

- ▶ Dober izvleček je vsaj pol uspeha
- ▶ Na zanašajte se na mentorja, da bo naredil delo namesto vas
- ▶ Ne bodite površni
  - pravilna raba jezika
  - citiranje
  - tehnično pravilna priprava besedila
- ▶ Bolje kratko in jedrnato, kot dolgo in razvlečeno
- ▶ Ne zapravljajte časa
- ▶ **NIKOLI NE OBUPAJTE!**

PRAKTIČNI PRIMERI

PRIMER 1 – CILJI

- ▶ Glavni cilj specialistične naloge je ugotoviti, kolikšna je prevalenca urinske inkontinence med ženskami v ambulanti družinske medicine.

PRIMER 1 – NASLOV

- ▶ Prevalenca stresne in urgentne inkontinence med ženskami v ADM

PRIMER 1 – HIPOTEZE

- ▶ Prevalenca urinske inkontinence v ambulanti družinske medicine je 20 %.

PRIMER 1 – NAMEN

- ▶ Namen specialistične naloge je raziskati prevalenco urinske inkontinence med ženskami v ambulanti družinske medicine na lokalnem prebivalstvu.
- ▶ Raziskali bomo faktorje, ki so povezani s pojavom urinske inkontinence.

PRIMER 1 – METODA

- ▶ Kakšna mora biti metoda, da bo možno doseči cilje?

PRIMER 2 – NASLOV

- ▶ Težaven bolnik

PRIMER 2 – RAZISKOVALNO VPRAŠANJE

- ▶ Kako se specializanti družinske medicine sporazumevajo s težavnimi bolniki?

PRIMER 2 – NAMEN

- ▶ Namen mojega raziskovalnega dela je raziskati, katere lastnosti imajo po mnenju specializantov družinske medicine težavni bolniki in kako jih obravnavajo.

PRIMER 2 – METODA

- ▶ Kakšna mora biti metoda, da bo možno doseči cilje?

PRIMER 2 – CILJI

- ▶ Cilj je ugotoviti stališča specializantov družinske medicine glede lastnosti in obravnave težavnih bolnikov.

PRIMER 3 – NAMEN

- ▶ Vodenje arterijske hipertenzije pred in po uvedbi referenčnih ambulant družinske medicine

PRIMER 3 – NAMEN

- ▶ Z raziskavo želim preveriti, ali je uvedba referenčnih ambulant pri bolnikih z že znano arterijsko hipertenzijo pripomogla k boljši urejenosti krvnega tlaka.

PRIMER 3 – METODA

- ▶ Kakšna mora biti metoda, da bo možno doseči cilje?

PRIMER 3 – CILJI

- ▶ Izmeriti deleže neurejenih bolnikov z arterijsko hipertenzijo pred in po uvedbi referenčnih ambulant in rezultate primerjati med seboj.

- ▶ Na spletni strani <http://www.drmed.org/program-in-gradiva/> so vsi obrazci. Tam je tudi predloga za specialistično nalogo.
- ▶ Vprašanja?

PRIMER 3 – HIPOTEZE

- ▶ Uvedba referenčnih ambulant je vplivala na znižanje deleža bolnikov z neurejenim krvnim tlakom.